

Rada
Európskej únie

V Bruseli 13. júna 2022
(OR. fr, en)

9738/22

ECOFIN 538
UEM 141
SOC 328
EMPL 214
COMPET 429
ENV 527
EDUC 204
RECH 322
ENER 241
JAI 793
GENDER 78
ANTIDISCRIM 58
JEUN 88
SAN 332

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	9401/22 - COM(2022) 603 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Bulharska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Bulharska na rok 2022

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady v znení, ktoré revidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady, vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2022) 603 final.

ODPORÚČANIE RADY

Z ...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Bulharska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Bulharska na rok 2022

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241², ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. Prispieva k obnove hospodárstva a vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií zvyšujúcich rast, najmä na podporu zelenej a digitálnej transformácie, a zároveň posilňuje odolnosť hospodárstiev členských štátov a ich potenciálny rast. Okrem toho prispieva aj k posilneniu udržateľných verejných financií a k podpore rastu a tvorby pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude aktualizovaný v júni 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komisia 24. novembra 2021 prijala ročný prieskum udržateľného rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2022. Náležite zohľadnila sociálny záväzok z Porta k ďalšiemu vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv vyhláseného Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017, podpísaný 7. mája 2021. Európska rada 25. marca 2022 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2022. Komisia 24. novembra 2021 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011³ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Bulharsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2022, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala spoločnú správu o zamestnanosti 14. marca 2022.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (3) Invázia Ruska na Ukrajinu, ktorá nasledovala po globálnej pandémie, výrazne zmenila geopolitický a hospodársky kontext. Vplyv tejto invázie na hospodárstva členských štátov sa prejavil okrem iného vyššími cenami energií, potravín a surovín a horšími vyhlídkami rastu. Vyššie ceny energií veľmi negatívne ovplyvňujú predovšetkým najzraniteľnejšie domácnosti, ktoré žijú v energetickej chudobe alebo sú ňou ohrozené, ako aj podniky, ktoré najviac pociťujú prudký nárast cien energií. Okrem toho Únia zažíva bezprecedentný prílev ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Vplyv hospodárskych dôsledkov útočnej vojny Ruska sa v členských štátoch prejavuje v rôznej miere. V tejto súvislosti bola vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/382⁴ dňa 4. marca 2022 prvýkrát aktivovaná smernica Rady 2001/55/ES⁵, ktorou sa vysídleným osobám z Ukrajiny udeľuje právo na oprávnený pobyt v Únii, ako aj prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave, na trh práce, k zdravotnej starostlivosti, bývaniu a sociálnemu zabezpečeniu. Bulharsku sa poskytuje mimoriadna podpora v rámci iniciatívy Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe (CARE) a prostredníctvom ďalšieho predbežného financovania v rámci programu Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU), aby mohlo urýchlene riešiť potreby súvisiace s prijímaním a integráciou ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny.

⁴ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1).

⁵ Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12).

- (4) Vzhľadom na rýchlo sa meniacu hospodársku a geopolitickú situáciu bude európsky semester v roku 2022 pokračovať v rozsiahlej koordinácii hospodárskych politík a politík zamestnanosti a zároveň sa bude vyvíjať v súlade s požiadavkami na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako sa uvádza v ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2022. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa vykonávali prijaté plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány riešia všetky príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v cykloch európskeho semestra 2019 a 2020 alebo ich významnú podskupinu. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019 a 2020 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli revidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241, a to popri akýchkoľvek iných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny vydaných do dátumu predloženia takýchto revidovaných, aktualizovaných alebo zmenených plánov.
- (5) Všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu je aktívna od marca 2020. Komisia vo svojom oznámení z 3. marca 2021 s názvom „Rok od vypuknutia pandémie COVID-19: reakcia fiškálnej politiky“ vyjadrila názor, že rozhodnutie o deaktivácii alebo pokračovaní v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky by sa malo prijať po celkovom posúdení stavu hospodárstva, pričom kľúčovým kvantitatívnym kritériom by mala byť úroveň hospodárskej činnosti v Únii alebo eurozóne v porovnaní s predkrízovými úrovňami (z konca roku 2019). Zvýšená neistota a výrazné riziká horšieho než očakávaného vývoja v súvislosti s hospodárskym výhľadom v kontexte vojny v Európe, bezprecedentné zvyšovanie cien energií a pokračujúce narušenia dodávateľských reťazcov si vyžadujú predĺženie uplatňovania všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu aj v roku 2023.

- (6) V súlade s prístupom uvedeným v odporúčaní Rady z 18. júna 2021⁶, ktorým sa predkladá stanovisko Rady konvergenčnému programu Bulharska na rok 2021, sa celkové zámery fiškálnej politiky v súčasnosti najlepšie merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19), ale so započítaním výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie, vo vzťahu k strednodobému potenciálnemu rastu⁷. Nad rámec celkových zámerov fiškálnej politiky a s cieľom posúdiť, či je vnútroštátna fiškálna politika obozretná a či jej zloženie prispieva k udržateľnej obnove v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou, sa pozornosť venuje aj vývoju primárnych bežných výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19) a investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov⁸.

⁶ Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady konvergenčnému programu Bulharska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 6).

⁷ Odhady týkajúce sa zámerov fiškálnej politiky a ich zložiek uvedené v tomto odporúčaní sú odhady Komisie založené na predpokladoch, z ktorých vychádza prognóza Komisie z jari 2022. Komisiou odhadovaný strednodobý potenciálny rast nezahŕňa pozitívny vplyv reforiem, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti a ktoré môžu posilniť potenciálny rast.

⁸ Nie sú financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

- (7) Komisia 2. marca 2022 prijala oznámenie poskytujúce všeobecné usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2023 (ďalej len „fiškálne usmernenia“) a ktorého cieľom bolo podporiť prípravu programov stability a konvergenčných programov členských štátov, a tým posilniť koordináciu politík. Komisia konštatovala, že na základe makroekonomického výhľadu zimnej prognózy 2022 bude v roku 2023 zrejme vhodné prejsť z podporných súhrnných zámerov fiškálnej politiky z rokov 2020 – 2022 na všeobecne neutrálne súhrnné zámery fiškálnej politiky, pričom treba pohotovo reagovať na vyvíjajúcu sa hospodársku situáciu. Komisia oznámila, že fiškálne odporúčania na rok 2023 by mali byť pre jednotlivé členské štáty aj naďalej diferencované, pričom by sa v nich mali zohľadňovať možné cezhraničné účinky presahovania. Komisia vyzvala členské štáty, aby usmernenia zohľadnili vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch. Komisia sa zaviazala, že bude pozorne monitorovať hospodársky rozvoj a podľa potreby upraví svoje politické usmernenia, a to najneskôr v rámci jarného balíka európskeho semestra koncom mája 2022.
- (8) Pokiaľ ide o fiškálne usmernenia, vo fiškálnych odporúčaniach na rok 2023 je zohľadnený zhoršený hospodársky výhľad, zvýšená neistota a ďalšie riziká horšieho než očakávaného vývoja, ako aj vyššia inflácia v porovnaní so zimnou prognózou Komisie z roku 2022. Na základe uvedených skutočností je v rámci fiškálnej reakcie nutné zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako aj prostredníctvom cielených a dočasných opatrení zachovať kúpnu silu najzraniteľnejších domácností s cieľom zmierniť vplyv zvýšenia cien energií a pomôcť obmedziť inflačné tlaky vyplývajúce z druhotných účinkov. Fiškálna politika musí zostať pružná, aby sa prispôsobila rýchlo sa vyvíjajúcim okolnostiam vrátane výziev vyplývajúcich z útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, pokiaľ ide o obranu a bezpečnosť, a musí byť diferencovaná v jednotlivých členských štátoch v závislosti od ich fiškálnej a hospodárskej situácie, a to aj z hľadiska ich expozície voči kríze a prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny.

- (9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Bulharsko predložilo Komisii 15. októbra 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie stanovenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 4. mája 2022 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Bulharska⁹. Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241, v ktorom sa uvedie, že Bulharsko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.
- (10) Bulharsko predložilo 29. apríla 2022 svoj národný program reforiem na rok 2022 a svoj konvergenčný program na rok 2022 v súlade s lehotou stanovenou v článku 8 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne.
- (11) Komisia 23. mája 2022 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Bulharska na rok 2022. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Bulharsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu prijatých Radou v rokoch 2019, 2020 a 2021, a na základe hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti sa zhodnotilo vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Bulharskom. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s tými výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami vrátane výziev vyplývajúcich z invázie Ruska na Ukrajinu. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Bulharska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

⁹ ST 8091/2022; ST 8091/2022 ADD 1.

- (12) Komisia 23. mája 2022 vydala správu podľa článku 126 ods. 3 zmluvy. V tejto správe sa rozoberala rozpočtová situácia Bulharska, keďže jeho deficit verejných financií v roku 2021 presiahol referenčnú hodnotu 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) stanovenú v zmluve. V správe sa konštatovalo, že kritérium deficitu nebolo dodržané. V súlade s oznámením z 2. marca 2022 Komisia na jar 2022 nenavrhol začatie nových postupov pri nadmernom deficite, pričom na jeseň 2022 opätovne posúdi, či je potrebné navrhnúť začatie takýchto postupov.
- (13) Rada vo svojom odporúčaní z 20. júla 2020¹⁰ odporučila Bulharsku, aby v súlade so všeobecnou únikovou doložkou prijalo v rokoch 2020 a 2021 všetky potrebné opatrenia na účinné riešenie pandémie COVID-19, posilnenie hospodárstva a podporu následnej obnovy. Zároveň mu odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálne politiky zamerané na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby pri súčasnom zvyšovaní investícií. Podľa údajov overených Eurostatom sa deficit verejných financií Bulharska zvýšil zo 4,0 % HDP v roku 2020 na 4,1 % HDP v roku 2021. V rámci reakcie fiškálnej politiky Bulharsko v roku 2021 podporovalo obnovu hospodárstva, pričom objem dočasných núdzových opatrení sa zvýšil z 2,9 % HDP v roku 2020 na 4,3 % HDP v roku 2021. Opatrenia, ktoré Bulharsko prijalo v roku 2021, boli v súlade s odporúčaním Rady z 20. júla 2020. Diskrečné rozpočtové opatrenia, ktoré vláda prijala v rokoch 2020 a 2021, boli väčšinou dočasné alebo vyvážené kompenzačnými opatreniami. Podľa údajov overených Eurostatom sa verejný dlh zvýšil z 24,7 % HDP v roku 2020 na 25,1 % HDP v roku 2021.

¹⁰ Odporúčanie Rady z 20. júla 2020, ktoré sa týka národného programu reforiem Bulharska na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Bulharska na rok 2020 (Ú. v. EÚ C 282, 26.8.2020, s. 8).

- (14) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy v konvergenčnom programe na rok 2022, je na rok 2022 priaznivý a na nasledujúce obdobie realistický. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2022 zvýši o 2,6 % a v roku 2023 o 2,8 %.
- Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2022 sa v roku 2022 predpokladá nižší rast reálneho HDP na úrovni 2,1 % a v roku 2023 vyšší rast reálneho HDP na úrovni 3,1 %, čo je spôsobené najmä rôznymi prognózami rastu zamestnanosti a investícií. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2022 očakáva, že celkový deficit sa v roku 2022 zvýši na 5,3 % HDP, pričom v roku 2023 klesne na 2,9 % HDP. Zvýšenie deficitu v roku 2022, ktoré je zmiernené postupným ukončovaním niektorých núdzových opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19, odráža najmä prudký nárast medzispotreby, podporu podnikania a opatrenia v oblasti energetiky, ako aj zmeny dôchodkového systému. Podľa konvergenčného programu na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP stúpne v roku 2022 na 25,5 % a v roku 2023 na 27,7 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2022 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 3,7 % HDP v roku 2022 a 2,4 % HDP v roku 2023. Je výrazne nižší ako deficit na rok 2022 predpokladaný v konvergenčnom programe na rok 2022, a to najmä v dôsledku odlišných makroekonomických prognóz, nižšieho rastu medzispotreby a vyšších príjmov z daní z výroby a dovozu v roku 2022. V prognóze Komisie z jari 2022 sa počíta s nižším pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 25,3 % v roku 2022 a 25,6 % v roku 2023. Rozdiel je spôsobený nižšími deficitmi v oboch rokoch a vyšším predpokladaným hospodárskym rastom v roku 2023. Podľa prognózy Komisie z jari 2022 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP odhaduje na 1,8 %. Tento odhad však nezahŕňa vplyv reforiem, ktoré sú súčasťou plánu obnovy a odolnosti a môžu posilniť potenciálny rast Bulharska.

(15) Vláda v roku 2022 postupne zrušila väčšinu opatrení prijatých v reakcii na krízu COVID-19, takže sa predpokladá, že objem dočasných núdzových opatrení klesne zo 4,3 % HDP v roku 2021 na 1,8 % HDP v roku 2022. Deficit verejných financií je ovplyvnený opatreniami prijatými na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvýšenia cien energie, ktoré sa v prognóze Komisie z jari 2022 odhadujú na 0,9 % HDP v roku 2022 a 0,0 % HDP v roku 2023¹¹. Tieto opatrenia pozostávajú najmä z podporných programov pre verejné služby, priemyselných koncových odberateľov a spotrebiteľov plynu z radov domácností. Tieto opatrenia boli oznámené zväčša ako dočasné. Ak však ceny energie zostanú zvýšené v roku 2023, niektoré z nich by sa mohli uplatňovať aj naďalej. Niektoré z týchto opatrení nie sú cielené, najmä zastropovanie energií pre domácnosti. Deficit verejných financií je tiež ovplyvnený nákladmi na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny, pričom v prognóze Komisie z jari 2022 sa predpokladá, že v roku 2022 budú na úrovni 0,1 % HDP a v roku 2023 na úrovni 0,2 % HDP¹².

¹¹ Tieto údaje predstavujú úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia prijaté od jesene 2021, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, ako aj prípadných opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

¹² Predpokladá sa, že do konca roka 2022 sa celkový počet osôb vysídlených z Ukrajiny prichádzajúcich do Únie postupne zvýši na 6 miliónov, pričom ich geografické rozloženie je odhadnuté na základe veľkosti existujúcej diaspóry, relatívneho počtu obyvateľov prijímajúceho členského štátu a skutočného rozmiestnenia vysídlených osôb z Ukrajiny v rámci Únie v marci 2022. Pokiaľ ide o rozpočtové náklady na osobu, odhady vychádzajú z mikrosimulačného modelu Spoločného výskumného centra Komisie s názvom Euromod, pričom sa zohľadňujú tak peňažné transfery, na ktoré ľudia môžu mať nárok, ako aj vecné dávky, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť.

- (16) Rada vo svojom odporúčaní z 18. júna 2021 odporučila, aby Bulharsko v roku 2022 zachovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane tých, ktoré vyplývajú z impulzu poskytnutého Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Rada takisto odporučila Bulharsku, aby udržiavalo pod kontrolou rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov. Rada zároveň Bulharsku odporučila, aby – ak to hospodárske podmienky umožnia – uskutočňovalo fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií a zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti v strednodobom horizonte a aby súčasne zvyšovalo investície s cieľom posilniť rastový potenciál.

(17) Podľa prognózy Komisie z jari 2022, ako aj informácií uvedených v konvergenčnom programe Bulharska na rok 2022 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2022 podporné a dosiahnu úroveň -3,4 % HDP, čo je v súlade s odporúčaním Rady¹³. Bulharsko plánuje pokračovať v podpore obnovy tým, že bude využívať Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na financovanie ďalších investícií v súlade s odporúčaním Rady. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti sa má v porovnaní s rokom 2021 zvýšiť o 1,1 percentuálneho bodu HDP. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2022 predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 1,1 percentuálneho bodu HDP¹⁴. Bulharsko preto plánuje v súlade s odporúčaním Rady zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2022 predstavovať expanzívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 1,4 percentuálneho bodu. Tento významný expanzívny príspevok zahŕňa dodatočný vplyv opatrení na riešenie hospodárskeho a sociálneho dosahu zvýšenia cien energií (0,2 percentuálneho bodu HDP), ako aj náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,1 percentuálneho bodu HDP), pričom sa predpokladá, že k rastu čistých bežných výdavkov prispievajú aj zmeny dôchodkového systému (0,6 % HDP) a zvýšenie miezd (0,3 % HDP). Bulharsko teda na základe aktuálnych odhadov Komisie neudržiava rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2022 dostatočne pod kontrolou.

¹³ Záporné znamienko ukazovateľa znamená, že rast primárnych výdavkov je vyšší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na expanzívnu fiškálnu politiku.

¹⁴ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať reštriktívny príspevok vo výške 0,1 percentuálneho bodu HDP.

- (18) V prognóze Komisie z jari 2022 sa uvádza, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 za predpokladu nezmenenej politiky predstavovať -1,3 % HDP¹⁵. Predpokladá sa, že Bulharsko bude v roku 2023 naďalej využívať granty v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na financovanie ďalších investícií na podporu obnovy. Kladný príspevok výdavkov financovaných z grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie k hospodárskej činnosti sa má v porovnaní s rokom 2022 zvýšiť o 0,7 percentuálneho bodu HDP. Predpokladá sa, že investície financované z vnútroštátnych zdrojov budú v roku 2023 predstavovať expanzívny príspevok na úrovni 0,2 percentuálneho bodu¹⁶. Zároveň sa predpokladá, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať expanzívny príspevok k celkovým zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,5 percentuálneho bodu. Zahŕňa to vplyv postupného rušenia opatrení na riešenie zvýšených cien energie (0,9 % HDP), pričom sa predpokladá, že vyššie sociálne transfery a zvýšenie miezd prispejú k rastu čistých bežných výdavkov.
- (19) V konvergenčnom programe na rok 2022 sa očakáva, že deficit verejných financií postupne klesne na úroveň 2,8 % HDP v roku 2024, pričom do roku 2025 má klesnúť na 2,4 % HDP. Deficit verejných financií by teda mal v horizonte programu zostať pod úrovňou 3 % HDP. V týchto projekciách sa predpokladá zvyšovanie príjmov z priamych daní a sociálnych príspevkov z dôvodu vyššieho príjmu domácností a vyšších kapitálových transferov vďaka Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Podľa konvergenčného programu na rok 2022 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa bude do roku 2025 zvyšovať, a to konkrétne na 29,1 % v roku 2024 a na 30,4 % v roku 2025. Podľa analýzy Komisie sa zdá, že riziká v oblasti udržateľnosti dlhovej služby sú v strednodobom horizonte stredné.

¹⁵ Záporné znamienko ukazovateľa znamená, že rast primárnych výdavkov je vyšší než strednodobý hospodársky rast, čo poukazuje na expanzívnu fiškálnu politiku.

¹⁶ Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať neutrálny príspevok vo výške 0,0 percentuálneho bodu HDP.

- (20) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať, spolu s orientačným harmonogramom vykonávania, ktoré sa má dokončiť do 31. augusta 2026. Tieto reformy a investície prispievajú k riešeniu všetkých hospodárskych a sociálnych výziev uvedených v odporúčaniach pre danú krajinu, ktoré Rada v rámci európskeho semestra v rokoch 2019 a 2020 adresovala Bulharsku, alebo ich významnej podskupiny, ako aj k plneniu všetkých odporúčaní pre danú krajinu vydaných pred dátumom prijatia plánu obnovy a odolnosti. V pláne obnovy a odolnosti sa konkrétne riešia odporúčania pre danú krajinu v sociálnej oblasti, a to opatreniami na zlepšenie sociálneho začlenenia, ktoré by mali zlepšiť primeranosť a plošnosť systému minimálneho príjmu, a opatreniami na urýchlenie integrácie služieb zamestnanosti a sociálnych služieb. Ďalšie opatrenia vychádzajúce z odporúčaní pre danú krajinu sa zameriavajú na získavanie (najmä digitálnych) zručností, na zlepšenie relevantnosti systémov vzdelávania a celoživotného vzdelávania pre trh práce a na rozšírenie ponuky služieb zdravotnej starostlivosti v celom Bulharsku. Tieto opatrenia môžu pomôcť dosiahnuť ciele a ďalší pokrok v súvislosti s Európskym pilierom sociálnych práv a jeho akčným plánom do roku 2030. Odporúčania pre danú krajinu sa do plánu obnovy a odolnosti premietli aj v podobe urýchlenia dekarbonizácie sektoru energetiky, zvyšovania celkovej energetickej efektívnosti a zavedenia opatrení v oblasti udržateľnej dopravy a digitálnej infraštruktúry a služieb. Plán okrem toho obsahuje ďalekosiahle opatrenia na zlepšenie efektívnosti verejnej správy a systému súdnictva, na predchádzanie korupcii, jej odhaľovanie a nápravu, na zlepšenie podnikateľského prostredia, podporu investícií a zlepšenie výskumno-inovačného systému. Prispeje to aj k podpore Bulharska pri riešení obáv a pripomienok v rámci mechanizmu právneho štátu.

(21) Očakáva sa, že vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Bulharska prispeje k ďalšiemu pokroku v oblasti zelenej a digitálnej transformácie. Opatrenia na podporu cieľov v oblasti klímy v Bulharsku predstavujú 58,9 % celkových prostriedkov pridelených v rámci plánu obnovy a odolnosti, zatiaľ čo opatrenia na podporu digitálnych cieľov predstavujú 25,8 % celkových prostriedkov pridelených v rámci plánu obnovy a odolnosti. Plnohodnotné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti v súlade s príslušnými míľnikmi a cieľmi pomôže Bulharsku rýchlo sa zotaviť z dôsledkov krízy COVID-19 a zároveň posilní jeho odolnosť. Ďalšie úsilie o plné využívanie verejných služieb zamestnanosti a poskytovanie integrovanej podpory zamestnanosti a sociálnej podpory zároveň pomôže zmierniť vplyv predpokladanej demografickej zmeny a podporiť spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu obnovy a odolnosti, je naďalej dôležité systematické zapojenie sociálnych partnerov a iných príslušných zainteresovaných strán, ktorým sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.

- (22) Bulharsko predložilo 11. mája 2022 partnerskú dohodu stanovenú v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060¹⁷, ale zatiaľ nepredložilo ostatné programy politiky súdržnosti. V súlade s nariadením (EÚ) 2021/1060 má Bulharsko pri programovaní fondov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 zohľadniť príslušné odporúčania pre danú krajinu. Predstavuje to predpoklad na zlepšenie účinnosti a maximalizáciu pridanej hodnoty finančnej podpory, ktorá sa má získať z fondov politiky súdržnosti, ako aj podporu koordinácie, komplementárnosti a koherentnosti medzi týmito fondmi politiky súdržnosti a inými nástrojmi a fondmi Únie. Úspešné vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj programov politiky súdržnosti závisí aj od odstránenia prekážok brániacich investíciám na podporu zelenej a digitálnej transformácie a vyváženého územného rozvoja.
- (23) Vzhľadom na mandát hláv štátov, resp. predsedov vlád Únie, ktorý je stanovený vo vyhlásení z Versailles, je cieľom návrhu Komisie pre REPowerEU čo najskôr ukončiť závislosť Únie od dovozu fosílnych palív z Ruska. Na tento účel Komisia plánuje v dialógu s členskými štátmi určiť najvhodnejšie projekty, investície a reformy na vnútroštátnej úrovni, regionálnej úrovni a na úrovni Únie. V kontexte energetickej krízy a v súlade s mandátom, ktorý Európska rada udelila v marci 2022, zriadila Komisia a členské štáty energetickú platformu EÚ na dobrovoľný spoločný nákup plynu, LNG a vodíka. Cieľom týchto opatrení je znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a prejsť na dovoz fosílnych palív z iných krajín, než je Rusko.

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

(24) Bulharsko má hospodárstvo s najvyššou uhlíkovou náročnosťou v Únii, pričom intenzita skleníkových plynov viac ako štvornásobne presahuje priemer Únie. Fosílna palivá sa na energetickom mixe Bulharska v súčasnosti podieľajú 61,5 %, pričom jadrová energia predstavuje 24 % a obnoviteľné zdroje 14,5 % (menej ako priemerný podiel obnoviteľných zdrojov energie v Únii, ktorý je 19 %). Pokiaľ ide o zemný plyn, krajina bola do apríla 2022 vo veľkej miere závislá od Ruska¹⁸. V roku 2020 sa 75 % zemného plynu doviezlo z Ruska, čo je nad priemerom Únie, ktorý je 43,2 %. Jeho podiel na energetickom mixe však predstavoval len 13,9 %, čo je pod priemerom Únie na úrovni 24,4 %. Najväčším spotrebiteľom plynu zostáva priemysel so 40 % podielom vrátane neenergetických použití, zatiaľ čo podiel odvetvia energetiky sa od roku 2010 znížil z 30 % na 25 % v roku 2019. Diaľkové vykurovanie založené na zemnom plyne ponecháva len malý priestor na zlepšenie, keďže systémy diaľkového vykurovania nemožno nahradiť alternatívnymi zdrojmi. V pláne obnovy a odolnosti sa síce skúma potenciál geotermálnej energie na vykurovanie, ale mohli by sa naplánovať dodatočné investície na podporu inštalácie veľkých tepelných čerpadiel. Výrobu energie spaľovaním uhlia plne pokrýva domáca produkcia hnedého uhlia, pričom Bulharsko z Ruska dováža len obmedzené množstvá čierneho uhlia na priemyselné využitie (0,56 milióna ton, čo predstavuje 85 % celkového dovozu čierneho uhlia). Bulharsko na druhej strane závisí od Ruska, pokiaľ ide o ropu (63 % ropy dováža z Ruska¹⁹, čo je výrazne viac ako priemer Únie na úrovni 26 %), a z Ruska dováža aj 22 % rafinovaných ropných produktov, čo je pod priemerom Únie na úrovni 35 %. V roku 2020 predstavoval podiel ropy na energetickom mixe 23,9 %, čo je pod priemerom Únie na úrovni 32,7 %. Bulharský plán obnovy a odolnosti zahŕňa prijatie plánu na dosiahnutie klimatickej neutrality. Zahŕňa kroky na zavŕšenie postupného vyradenia čierneho uhlia a hnedého uhlia najneskôr do roku 2038 a významné investície a reformy na urýchlené zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, pričom na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetickej transformácie bude potrebné ďalšie úsilie.

¹⁸ Od apríla 2022 po jednostrannom pozastavení dodávok plynu z Gazpromu už Bulharsko nedostáva dodávky plynu z Ruska.

¹⁹ Údaje o bulharskom dovoze vychádzajú z údajov Eurostatu za rok 2019. Údaje o dovoze za rok 2020 nie sú informatívne, keďže veľké množstvá dovozu ropy boli kategorizované ako dovoz od „nešpecifikovaných“ obchodných partnerov. Priemer EÚ sa vzťahuje na podiel dovozu z Ruska na celkovom dovoze ropy, resp. rafinovaných ropných výrobkov z krajín mimo EÚ²⁷.

Pokiaľ ide o obnoviteľné zdroje energie, Bulharsko sa zaviazalo pridať najmenej 3 500 MW novej kapacity z obnoviteľných zdrojov energie (veternej a slnečnej) a vytvoriť technické podmienky na začlenenie ďalších 4 500 MW do elektrizačnej sústavy do roku 2026. Plán okrem toho zahŕňa reformu na odstránenie kľúčových prekážok rozvoja technológií a hodnotových reťazcov v oblasti vodíka z obnoviteľných zdrojov, ako aj investície na podporu rozvoja pilotných projektov na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov a udržateľného bioplynu. Plánujú sa aj opatrenia na pomoc domácnostiam pri inštalácii solárnych systémov na ohrev vody a solárnych fotovoltických systémov. V pláne sa vymedzí aj energetická chudoba. Je potrebné poznamenať, že na to, aby Bulharsko dosiahlo súlad s cieľmi balíka „Fit for 55“, bude potrebné ďalšie zvýšenie ambícií v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov a zvýšenie cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti.

- (25) V bulharskom pláne obnovy a odolnosti sa zároveň predpokladajú investície vo výške viac ako 1 miliardy EUR do opatrení v oblasti energetickej efektívnosti určených pre fond verejných a súkromných budov. Podporujú ich reformy zamerané na odstránenie prekážok brániacich investíciám do energetickej efektívnosti a zníženie administratívnej záťaže spojenjej s obnovou. Bulharsko by sa však malo zamerať na ďalšie znižovanie spotreby energie a závislosti od fosílnych palív, aby dosiahlo ciele v súlade so svojou dlhodobou stratégiou obnovy fondu budov. Toto opatrenie by mohol podporiť národný fond na dekarbonizáciu, ktorý sa má zriadiť v roku 2023. Bulharsko zároveň musí zabezpečiť energetické prepojenia s dostatočnou kapacitou, a to aj so susednými krajinami. Dokončením prebiehajúcich investícií môže Bulharsko využiť výhody jednotného trhu, zaistiť bezpečnosť dodávok a urýchliť diverzifikáciu plynovodných trás. Pri novej plynárenskej infraštruktúre by sa malo podľa možnosti dbať na jej odolnosť voči budúcim zmenám, aby sa mohla v budúcnosti preorientovať na udržateľné palivá a stať sa tak dlhodobo udržateľnou.

- (26) Hoci zrýchlenie prechodu ku klimatickej neutralite a odklonu od fosílnych palív bude mať v niektorých odvetviach za následok značné náklady na reštrukturalizáciu, Bulharsko môže v rámci politiky súdržnosti využiť Mechanizmus spravodlivej transformácie, aby zmiernilo sociálno-ekonomický dosah tohto prechodu v najviac zasiahnutých regiónoch. Bulharsko môže okrem toho využiť Európsky sociálny fond plus zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057²⁰ na zlepšenie pracovných príležitostí a posilnenie sociálnej súdržnosti.
- (27) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala konvergenčný program na rok 2022 a jej stanovisko²¹ je zohľadnené v odporúčaní 1.
- (28) Ako prípravný krok k prijatiu eura bol bulharský lev 10. júla 2020 zahrnutý do európskeho mechanizmu výmenných kurzov II (ERM II). S cieľom zachovať hospodársku a finančnú stabilitu a dosiahnuť vysoký stupeň udržateľnej hospodárskej konvergenzie sa bulharské orgány zaviazali vykonávať osobitné politické opatrenia na zabezpečenie udržateľnosti nebankového finančného sektora a posilnenie správy štátnych podnikov, ako aj rámcov pre platobnú neschopnosť a boj proti praniu špinavých peňazí. Pokrok Bulharska pri plnení požiadaviek potrebných na prijatie eura sa posúdi v konvergenčných správach Európskej komisie a Európskej centrálnej banky za rok 2022,

²⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231 30.6.2021, s. 21).

²¹ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Bulharsko v rokoch 2022 a 2023 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. v roku 2023 zabezpečiť, aby bol rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky, pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cieľená podpora pre domácnosti a podniky, najviac pociťujú prudký nárast cien energií, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny; byť pripravené prispôbiť súčasné výdavky vyvíjajúcej sa situácii; zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu RePowerEU, okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie; v období po roku 2023 uskutočňovať fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií;
2. pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady zo 4. mája 2022; predložiť programové dokumenty politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027, aby sa mohli dokončiť príslušné rokovania s Komisiou a následne sa mohli tieto dokumenty začať vykonávať;
3. znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a dovozu fosílnych palív urýchlením rozvoja obnoviteľných zdrojov energie a diverzifikáciou zdrojov a trás dodávok plynu prostredníctvom zvýšenia prepojení so susednými krajinami; zintenzívniť úsilie o zníženie dopytu po energii zvýšením energetickej efektívnosti v priemysle a vo fonde súkromných a verejných budov; podporovať nové udržateľné riešenia v oblasti centralizovaného diaľkového vykurovania.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedička